

DÜNYA VE AHİRET DENGESİ

Euzu billahi mineşşeytanirracim. Bismillahirrahmanirrahim.

Elhamdülillahi rabbil âlemin hamden kesiran tayyiban mubareken fih ala külle halin ve külle fih.

Vessalatü vessalamü ala seyyidina ve senedina ve mededina ve üsvetinel haseneti ve taciru üsina ve tabibi kulubina muhammedinil mustafa ala alihi ve sahbihi vemen tebiahu bi ihsanihin ila yevmil ceza.

Emma bağdu fağlemu eyyuhel ihvan.

Fe inne efdalel hadisi kitabullah ve efdalel hedyi hedyü seyyidina muhammedin sallallahu aleyhi ve alihi ve selleme teslimen kesira ve şerral umuru muhtesatuha ve külle muhtesetin bida ve külle bidatin dalaleh. Ve külle dalaletin ve saih ve sahibeha fiinnar. Ve bi senedin muttasılı ilen nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehu kal.

Sohbetlerimizin hayırlısı, güzeli, Kur'an-ı Kerim ayetlerinden, Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinden teşekkül eden ana malzemesi bu olan sohbetlerdir, hiç şüphesiz.

a. Dünya ve Ahiret Hayatı Ayrımı

Çünkü en garantili, en sağlam, en doğru sözlerdir. Açılan sayfalardan hadîs-i şerîfleri okuyoruz. 497. sayfa çıktı. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz:

يَا حَمْرَةَ، إِنَّ الدُّنْيَا خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ. فَمَنْ أَخَذَهَا بِحَقِّهَا
بُورِكَ لَهُ، وَرُبَّ مُتَخَوِّضٍ فِي مَالِ اللَّهِ وَمَالِ رَسُولِهِ
لَهُ النَّارُ

Hiz. Hamza'nın hanımını Havle *radiyallâhu anhumâdan* rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîfle başlıyoruz, sohbeta. Diyor ki Peygamber Efendimiz:

Ey Hamza,

Inne'd-dünyâ haziretün hülvetün. Dünya yeşilliktir. Tatlıdır. Ağaçları, gölgeleri, hurmaları, bağları, bahçeleri, busranları, meyvaları, sebzeleri, kehleri, zevkleri, sefaları vardır.

Fe-men ehazehâ bi-hakkihâ. Kim bu yeşilliklerden, güzelliklerden, tatlılıklardan, hakkı üzere alırsa:

Bûrike le-hû. Aldığı şey kendisine mübarek olur, hayırlı olur. Bereketini görür, hayrını görür. Dünyalık tamamen yasak değil.

Ve-Rubbe mütehavvizin fî-mâli'İlahi ve-mâli resûlihî. Nice Allah'ın malına ve Resûlullah'ın malına atlayıp, dalanlar vardır ki:

Le-hû'n-nâru. Onlar, cehenneme gireceklerdir. Mal İslâm'da yasak değil. Dünya gelip geçici bir âlem. Asıl âlem âhîret.

İnsan dünya sevgisini kalbine koymayacak. Bu dünya sevgisini kalbine koymaması, aklına dünyayı hedef yapmaması, ayrı şey. Mal sahibi, mülk sahibi olmamak bu ayrı şey. Diyorlar ki bir benzetme yine bunu güzelce anlatmak için:

Ed-dünyâ bahrün 'amîkun. Dünya bir ummana benzer, demişler. Derin bir ummandır. Ummana benzer.

Kesîrun mine'n-nâsi yumâruku fî-hâ. Çok insan buna batmıştır, çıkamamıştır, boğulmuştur.

Dünya ve dünyalık mal, mülk, zevk, sefa bir ummana benzer. İnsanın gönlü de gemiye,

kayığa benzer. Gemi delik değilse, içinde su almıyorsa, çatlak değilse, gövdesi yarılmış, yırtılmış değilse, su almamışsa, üstünde yüzse bile dünyanın içine su girmedikten sonra batmaz gemi, gider.

Karşı selamet sahile kadar gider. Ama içine su girdi mi gemi batar. Gönül gemiye benzediğine göre, su da dünyalık demek olduğuna göre insanın gönlüne dünyalık girdiği, doldurduğu zaman batırır. Dünya sevgisi, mevkii, makam, mal, mülk, keyif, zevk, sefa gönlüne girmeyecek ki insanın isterse yüzün dünyalık üzerinde.

Mesela Hz. Ebû Bekir es-Sıddîk zengin bir zât-ı muhteremdi. Ama para gönlüne girmemiş. Para hırsı gönlünü bozmamış. Bütün hizmeti, Resulullah *sallallahu aleyhi ve selleme* vermiş. Parasını Efendimiz'in hizmetine tahsis etmiş.

Hatta o kadar vermiş ki bir keresinde bürünecek bir şey kalmadığı için mescide çıkmamış. Nerde Ebû Bekir es-Sıddîk diye sorulduğu zaman zorlandığı için, çağrıldığı için çıktığında hasıra bürünerek çıkmış. Bir peş-

temal örtüsü bile kalmayacak kadar hepsini cihat için, bir hayır için sarf ettiğinden dolayı bu kadar verebilmiş.

Bir keresinde Hazreti Ömer: “Ordu için para toplanması ve yardım yapılması bahis konusuydu.” diyor. Bosna Hersek meseleleri bahis konusu olduğu şu günlerde yardım yapmayan kimselerin kulakları çınlasın. Hz Ömer demiş ki:

“Her seferinde Ebû Bekir es-Sıddîk beni geçiyor. Bu sefer de öyle birçok yardım yaptım ki şu mübareği geçeyim. Bu sefer hayırda daha çok fazla hayır yapmış olayım.”

Düşünmüş, taşınmış, ölçmüş biçmiş. Malının yarısını ayırmış getirmiş. Yâ Resûlallah şu kadar veriyorum sana, diye. Ve bir taraftan da merak ediyor, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz üçte birini mi verdi, dörtte birini mi verdi.

Fakat bir de öğrenmiş ki; Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz Peygamber Efendimiz’e nesi varsa hepsini vermiş. Hatta Efendimiz soruyor: “Peki çoluk çocuğuna ne bıraktın ya Ebû Bekir?”

“Allah ve resûlünü bıraktık.” Allah, Kerim, Rezzak. Allah verir. Ben Resûlullah’ın gönlünü hoş edeyim de Allah’ın rızasını kazanayım da mühim değil, diye hepsini vermiş. Diyor ki Hazreti Ömer “Bunda da geçemedim.” Yani ben yarısını verdim ama o tamamını vermiş, diye.

Şimdi gönlünde mal sevgisi yok ama Allah vermiş, ticaret yapmış. Manifaturacılık yapmış. Hz. Osmân-ı zinnûreyn bir kıtlık senesinde yüz deve mal yükletiyor Şam’dan. Medine-i Münevvere’ye getiriyor. O zaman öyle bir kıtlık var ki herkes hurmasını falan ortaya yığmış.

Artık eşit olarak taksim etmeye başlamışlar, çünkü dayanılacak gibi değil kıtlık. Bayağı aşırı boyutlarda. Yolda kervan gelirken bazı zenginler Hz. Osman Efendimiz’in yanına gelmişler demişler ki: “Yüzde yüz kar verelim malı bize devret.”

“Yok, daha fazla karlı satmayı umuyorum.” demiş. O gitmiş bir başkası demiş ki: “Yâ Osman yüzde iki yüz vereyim.” Sen yüz bin verdiysen ben daha fazla üç yüz bin vere-

yim falan. Yok, daha fazla karına satmayı umuyorum. Bir başkası gelmiş, teklif etmiş. Yok, daha fazla. “Bir malın da belli bir karı vardır. Bu kadar yüzdeden de fazla yüzde dört yüz, yüzde beş yüzden de fazla olmaz ki.” demişler.

“Yok, ben daha fazlaya satmayı, daha fazla kar yapmayı ümit ediyorum. Tahmin ediyorum.” demiş. Ve mallar Şam’dan kıtlık diyarı Medine’ye gelmiş. Yüz deve yükü yiyecek, içecek ihtiyaç malzemesi... Herkes nesi varsa verecek, alacak mecburen. Çünkü kıtlık, hayat bu.

Bütün gelen malları tasadduk ediyor. Malları getiren bütün develeri kesiyor. Etlerini tasadduk ediyor. Peygamber Efendimiz’in büyük duasına, iltifatına nâil olmuş. Hz. Osman’ın artık bundan sonra sırtı yere gelmez. Ne yapsa bu büyük sevaplar ona yeter, diye Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* metheylemiş.

Sahabe-i kiramdan miseller göstererek demek istiyoruz ki zengin olmamak diye bir

şey yok veya ticaret yapmamak diye bir şey yok.

Çünkü Peygamber Efendimiz bile ticaret yapmış. Ama hırsını gönlüne yerleştirip o hırs dolayısıyla âhireti unutup, günahlı işlere sapmamış. İnce noktası burası işin.

Evet, dünya yeşilliktir, tatlılıktır. Yeşillik de verse Arabistan gibi sıcak bir diyarda, çöl olan bir yerde en makbul olan şey; şöyle hurma bahçelerinin serinliği, asmaların altı, tatlı tatlı hurmalar, salkım salkım üzümler falandır.

“Dünya yeşilliktir.” demesi ondan oluyor Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellemin* bu tabirâtı. Bu yeşillik ve tatlılık olan dünyalığı hakkıyla alan, bereketini görür. Hayırlara nâil olur, hakkı ile almak olabilir. Normal bir ticaret mümkün.

Hız. İmam-ı Azam Efendimiz tüccardı. Sermaye koyup, dükkân işletip ticaret yapan bir kimseydi. Şeyh Abdullah b. Mübarek çok büyük evliyâullahtan tüccardı. Ömrünü şöyle planlamış:

Bir sene cihada giderdi. Gelir, Adana Tarsus taraflarında Bizanslılarla çarpışırdı. Bir sene hacca giderdi. Çünkü ancak Horasan'dan hacca gidip dönecek, dinlene dinlene. Bir sene de ticaret yapardı.

Hem geçimini sağlıyor hem de ticaret de sevap diye düşündüğü için ticaret yapıyor. Çünkü usulüyle ticaret yapana çok dualar var. Doğru sözlü, emniyetli olan tüccar, sıddıklarla, peygamberlerle, şehitlerle beraber haşır olacak diye müjdeler var. Âhirette Arş-ı Âlânın gölgesinde gölgelenecek diye müjdeler var.

Herhalde o mübarekler kazanç hırsından ziyade muhakkak ki o dualara da nail olmak için ticaret yapmışlar. İmâm-ı Âzam Efendimiz de öyle. Ama nasıl ticaret yapmış? Kadının birisi geliyor, İmâm-ı Âzam Efendimize diyor ki:

Mesela şu ipekli kadın gömleğini sana satacağım. Yüz dinara satıyorum. Mütebessim İmâmı Âzam Efendimiz diyor ki:

Daha fazla eder.

Alıcı kendisi, satıcı kadın. Kadın entarisini satacak.

Böyle antika şeyler oluyor ya, daha fazla eder diyor. Bakıyor İmâm-ı Âzam'ın gözüne.

Şaka mı yapıyor, ciddi mi merak ediyor. Peki o zaman. İki yüze satıyorum.

Hanım daha fazla eder bu entari.

Öyleyse üç yüze satıyorum.

Hanım daha fazla eder.

Öyle ise dört yüze satıyorum.

Hanım daha fazla eder. Bu daha kıymetli bir şey, deyince...

Yahu sen benle alay mı ediyorsun.

Hayır, diyor. Bir mütehasıs çağırıyor ekber.

Bu entari kaç para eder? Bir fiyat biç buna.

Şöyle enine, boyuna, kalitesine, malına bakıyor. Beş yüz dirhem eder. Beş yüz dirhem kadına veriyor, öyle alıyor. Ya yüz dirhem satacaktı kadın. Kendi isteğiyle teklif etti

diye almıyor. Ticareti yapışındaki dürüstlüğe bak.

Kadın onun farkında değil, ucuz veriyor diye uyarıyor. Bir arkadaşı bir mal istemiş kendinden yine. Galiba böyle bir gömlek, entari meselesi. Kaç, diyor. Bir dirhem, diyor İmâm-ı Âzam.

Bakıyor arkadaşı, sen benimle alay mı ediyorsun?

Yok diyor, alay etmiyorum.

Bir dirheme entari olur mu, gömlek olur mu?

Ben bunu bir başka gömlekle beraber yirmi bir dirheme almıştım. Onu yirmi dirheme satmış bizim tezgâhtarlar. Sen de benim arkadaşımısın. Arkadaştan kâr almayı mürüvete uygun görmüyorum, diyor. Onun için bir dirhem. Ticareti böyle yapmış. Gitmiş tezgâhtarlarına tembihlemiş. Malları aman şöyle satın, böyle satın.

Bir malın ayıbı varmış, bunun ayıbını söyleyin. Tenzilatlı olarak satın, diye sıkı tembihlemiş. Ondandır tekrar sormuş.

Satarken söylediniz mi?

Hayır, söylemeyi unuttuk. Almışlar, gitmişler, biz de farkına varmadık. Sakatıyla, kusuruyla o da satıldı. O fiyata o partinin bütün parasını tasadduk ediyor. Yani sadaka olarak veriyor. Demek ki böyle çalışmışlar, böyle gayret etmişler.

Abdullah b. Mübarek Efendimiz, Horasan'ın büyük hadis âlimi, büyük sofisi, büyük mücahit, büyük kahraman, büyük silahşör, büyük şair hayran olacağımız bir insan. Hacca gitmeye niyetlenmiş, çok hoşuma gidiyor menkabeleri.

Her şeyi şahane. Efsane gibi insan. Birçok kimse de demişler ki bizi de beraber al. Aynı kafilende istiyoruz ki seninle beraber hac yapalım. Olur, demiş. Yalnız yol paralarını bana vereceksiniz.

Olur demişler. Herkes bir keseye parasını koymuş üstüne ismini ve parasını miktarını yazmış. 200 altın, 100 altın, 50 altın neyse. Bağlamış ağzını, teslim etmişler. Bir sandığa koymuş.

Horasan'dan yola çıkmışlar. Şehir şehir konaklamışlar. Kervansaray, hayvanların binnek paraları, yiyecekler içecekler derken büyükşehirlere Bağdat'a gelmişler. Evdekiler ne sipariş etti size, ne alınacak almışlar. Medine-i Münevvere' ye gelmişler.

Hurmalar, misvaklar alınmış. Mekke-i Mükerreme'ye gelmişler. Kim ne hediye alacaksa söylesin bana. Onun malını ben alıvereyim vereyim, diye. Tamam, her şey. Ondan sonra hac bitmiş.

Aynı şekilde dinlene dinlene Horasan'a geri dönmüşler. Şehirlerine gelmişler. Abdullah b. Mübarek Hazretleri konağında büyük bir ziyafet vermiş. Ve bir tatlı adı söylüyorlar yani. Böyle çok büyük zenginler, sultanlar filan yiyebilirmiş.

Çok müstesna, güzel bir tatlıymış. Ziyaretçilere, davetlilere hepsine o tatlıdan yaptırmış, ikram etmiş. Çok pahalı bir ikram. Hani siyah havyar, pahalı filan diyorlar ya. Kıymetli bir tatlı filan.

Herkes yemiş içmiş, Allah mübarek etsin, falan demiş. Sandığı getirmiş ortaya. Kapağını

açtırmış. Herkesin kesesi parası üstünde yazılı. Herkese parasını dağıtmış. Demek ki götürmemiş bile Hac yolculuğuna.

Kendisi ile hac etmek isteyen bütün yol arkadaşlarının hepsinin gecelerine gündüzlerine, yeme içme, hediye, ziyafet, ziyaret masraflarını ne ile yapmış oluyor?

Kendisi çekmiş oluyor. Ama nasıl bir kurnazlıkla verin paraları diyor önceden. Kendim harcayacağım gibi bir hava içinde sandığa koydurtuyor.

Kimseye de dedirtmiyor yolda, herkes de kendi paramdan harcıyorum sandığı için. Çekinmeden de ne alacaksa söylüyor. Dönüşte de herkese parasını veriyor.

b. Ticaret Hakkı İle Kazanırsa Helaldir

Bu âlicenaplık nerede görülmüş. İşte böyle yaşamışlar. Böyle işler yapmışlar. Allah rahmet eylesin, şefaathlerine nâil eylesin.

Mal böyle kazanılırsa hakkıyla, cihat ile kazanılırsa helaldir. Ticaret ile kazanılırsa helaldir. Ziraat ile kazanırsa helaldir. Alın

teri ile kazanılırsa, el emeği, sanat, meslek helaldir. Hakkı ile kazanılmışsa mübarek olur, bereketli olur. Ama Allah'ın malına ve Resûlullah'ın malına kim dalarsa, yer içerse:

Telefünnar. Ona da cehennem azabı var.

Allah'ın malı nedir?

Herhalde devletin, hazinesidir. Beytü'lmâli'l müslimîndir. Devletin, milletin bütçesidir. Ganimetlerden beşte bir devlete ve hizmetlere ayrılırdı. Resûlullah'ın emrine tahsis edilirdi.

Onlardan haksız yere aldı mı insan, onun cezasını çeker. Velew ki bir ayakkabı bağcığı bile almış olsa ateşten bir bağ almış olur, diyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz. Helal olacak, haram olmayacak. Helal yolla olursa olur

c. Tasavvufun Ana Noktası Helal Lokmadır.

Haram yolla olursa müslümanın asla böyle bir şeye tenezzül etmemesi gerekiyor. Tasavvufun da bizim yolumuz olan tasavvufun

da temeli, ana noktası helal lokmadır. Çünkü korkunç hadîs-i şerîfler var. Bir insan bir lokma haram yese kırk sabah namazı kabul olmaz, diye.

Haram yediği zaman mutlaka bir parça et hâsıl olur vücudunda, o gıdadan. Mutlaka o eti cehennemde yanar. Cehennemde yanmadan temizlenmez, diye hadis-i şerifler var. Onun için haramdan çok kaçınılması lazım. Şimdi tüccarlara bakıyoruz, ortaklara bakıyoruz Allah korusun.

Her çeşit zümreden çeşitli insanlar hatta kardeş kardeşten miras kaçırıyor. Hatta ortak ortaktan kar kaçırıyor. Kasadan para çalıyor, kendi malından, kendi kasasından. Helal malını haramlaştırıyor.

Çeşit çeşit gayrimeşrû işler yapılıyor. Hâlbuki tasavvufun aslı, esası, temeli helal lokmadır. Onun için eskiden mutlaka bir meslek tutmuşlar. Büyük evliyâullah demirci, büyük evliyâullah manifaturacı, büyük evliyâullah eskici, büyük evliyâullah aktar, büyük evliyâullah bakkal...

Büyük evliyâullah niye böyle yapmış?

Derici veya pabuççu niye?

Elinin emeği ile geçinip, helal lokma yemiş olmak için. Allah onlara da bu titizlikleri dolayısıyla haram lokmayı, helal lokmayı bildirmiş. Yedikleri zaman bir acayip oluyorlar. Yemiyorlar veya lokmanın haram olduğunu görüyorlar, yemiyorlar.

Büyük ölçüde buna benzer hikâyelerini de duyuyoruz. Allah bizi helal lokmadan, helal kazançtan ayırmasın. Haramlara bulaştırmasın, günahlara daldırmasın. Dünyaya dalıp, hırsa dalıp, ahireti unutanlardan etmesin.

يَا حِمْرَانُ، مَنْ أَعْطَى نَارًا فَكَأَنَّمَا تَصَدَّقَ بِجَمِيعِ مَا
أَنْضَجَتْ تِلْكَ النَّارُ، وَمَنْ أَعْطَى مِلْحًا فَكَأَنَّمَا
تَصَدَّقَ بِجَمِيعِ مَا طَيَّبَ ذَلِكَ الْمِلْحُ، وَمَنْ سَقَى
مُسْلِمًا شَرْبَةً مِنْ مَاءٍ حَيْثُ يُوجَدُ الْمَاءُ فَكَأَنَّمَا
أَعْتَقَ رَقَبَةً، وَمَنْ سَقَى مُسْلِمًا شَرْبَةً مِنْ مَاءٍ حَيْثُ
لَا يُوجَدُ الْمَاءُ فَكَأَنَّمَا أَحْيَاهَا

Ya Himrânu veya harekesini bilmiyorum. Hümeýra diye de geçmiş. Hz. Aişe validemi-

zin sıfatıymış. Hümeyra veya bu hamran veya humran sıfatı.

Herhalde kırmızı yüzlü filan mıydı?

Bilmiyorum artık, o yüzden verilmiş bir vasıf olabilir. Bazen Efendimiz ona o isimle hitap edermiş. Burada da hitap yine ona.

Men a'tâ nâran. Ya *hamrâ* veyahut ya *humra* neyse harekesi artık. Kim bir ateş verirse malum eskiden kibrit yoktu. Gaz ocağı da yoktu. Şimdiki böyle ateşi kolay yakma yollarını görerek yetişmiş gençler, bu işin zorluğunu bilmezler eskiden.

Ateş yakmak nasıl olacak?

Benim bildiğim çocukluk zamanlarımda kav ve çakmak vardı. Çakmak ve demir. Bir de kav denilen şöyle kop bir odun gibi sünger gibi bir şey. O kav tutulur, taş tutulur. Çakmak taşı bir de taş vurulur.

Böyle vurulunca çakmak taşı ile demirin çarpmasından kıvılcım hâsıl olur. O kavın, sünger gibi şeyin üzerine üflediğin zaman o bir ateş olur falan. Ateşi böyle yakarlardı.

Kav olmadığı zaman nasıl yakacaksınız?

Kibrit imali yok, bildiğimiz modern imkânlar yok.

Ateşi nasıl yakacak?

d. Müslümanın Müslümana Yardımının Sevapları

Bir çare lazım. Bazen de yapmak zor olduğu için komşu komşudan ateş isterdi.

Ya komşu biraz ocağı yakacağız. Sobayı yakacağız, ateşiniz var mı, diye ateş istemeye gelirlerdi birbirlerinden eskiden. Artık böyle bir şey bahis konusu değil. Kim bir kimseye bir ateş verirse yani birkaç odun kömürü kor parçası filan. Kim bir kimseye bir ateş verirse:

Fe-ke-ennemâ tesaddaka bi-cemî'i mâ-endacet tilke'n-nâru. Bu ateşin pişirdiği bütün yiyecekleri sanki tasadduk etmiş gibi sevap alır. Hâlbuki bir ateş veriyor, olsun hayra sebep oluyor. O ateşle pişecek bütün yemekleri. Yememiş de başkasına sadaka vermiş gibi sevap alır.

Ve-men a'tâ milhan. Kim tuz verirse, bazen tuz da böyle istenirdi.

Fe-ke-ennemâ tesaddaka bi-cemî'i mâ tayyebe zâlike'l-milhu. Bu tuzun ekilip de tatlandırdığı yiyeceklerin hepsi tasadduk edilmiş gibi sevap kazanır. Öyle ecir kazanır.

Ve-men sekâ müslimen şerbeten min mâin. Kim bir müslümana şöyle bir içim su ikram ederse:

Haysu yûcedü'l-mâu. Suyun bulunduğu bir yerde mesela bu evde su var. Sokakta da var.

Şaşal suyu filan var. Ama getirmişler, biz bundan içiyoruz mesela. Ev sahibi sevinecek şimdi. Suyun bulunduğu yerde kim bir bardak, bir içim su, bir müslümana ikram ederse:

Fe-ke-ennemâ a'teka rakabeten. Bir köle azat etmiş gibi sevap kazanır.

Kazandın yani akşam akşam köle azat etmek az bir şey değil yani. Bayağı bir şey. Yani bir kamyon vermek gibi falan bir şey bu devirde.

Hani bir Man kamyonunu birisine bir insan verse az bir şey değil doğrusu. Onun gibi çünkü köleyi veriyorsun, oranın malı oluyor.

Hizmet ettirecek ona artık. Böyle git, su getir, git odun getir, git şu işimi yap, git bir işimi yap. Hizmetçi emrinde, yani mal. Suyun bulunduğu yerde bir içim su veren; bir köle azat etmiş gibi sevap kazanır.

Ve-men sekâ müslimen şerbeten min mâin haysu la-yücedü'l-mâ. Su bulunmayan bir yerde su ikram edenin derecesi farklı.

Fe-ke ennemâ ehyâhâ. Sanki o su ikram ettiği kimseye can vermiş, diriltmiş gibi sevap kazanır. Şimdi biz hac ediyorduk. Herhalde Mina'ya gidiyoruz. Hava sıcak mı sıcak. Otobüsün kapıları açık. Ben kendime kalsa yürür giderim, evelallah. Hanımlar, çocuklar, yaşlılar bize emanet olduğu için otobüsün içinde durmak zorundayız.

Kapı açık ama ateş gibi. İçerisi, dışarısı, yol sıkışık, kalabalık. Motorlar da çalışıyor, muazzam hararet yapıyorlar. İnsan perişan oluyor. O sırada birisi açık kapıdan bizi gördü. Tanıdı, Allah razı olsun. Selamünaleyküm hocam.

Aleykümselam. Yanında termosu varmış. Bir bardağın içine koydu, suyu ikram etti. O

su buz gibiydi. Bir kere çok güzeldi. O sudan herhalde cenneti kazanmıştır, inşallah. O kadar makbule geçti. Su yok çünkü orada. Otobüsün içindesin, kurumuşsun.

İnemezsin, bekleyeceksin, mecbursun falan. Tam yerini buldu, turnayı gözünden vurmak derler ya. Nişancının yukarıda, havalarda uçan turnayı tam gözünden vurması gibi. Geldi, orada bir bardak su verdi.

Çok büyük sevaplar kazandı, gitti. Bu sözlerin hepsi Hazreti Aişe validemizden rivayet edilmiş. İbn-i Mace'den, meşhur hadis âliminden rivayet edilmiş bu hadîs-i şerîf.

Hz. Aişe validemize Efendimizin tavsiyesi. Bir kere daha hatırlayalım. Bir kimse bir kimseye ateş verse o ateşin pişirdiği bütün yiyecekleri tasadduk etmiş gibi sevap kazanır.

Bir kimse bir kimseye tuz verse o tuzun lezzetlendirdiği bütün gıdaları, ekilip lezzetlendirdiği bütün gıdaları tasadduk etmiş gibi sevap kazanır.

Bir kimse bir kimseye suyun bulunduğu yerde bir bardak su verse bir köle azat etmiş

gibi sevap kazanır. Bir kimse bir kimseye suyun bulunmadığı bir yerde, sıkışık zamanda makbul yerde su verirse o da sanki o adamı diriltmiş gibi, ihya etmiş gibi sevap kazanır diyor.

Yani küçük gibi görünüyor. Ama sevaplar büyük oluyor. Bu nedendir İranlı Bir şair diyor ki:

Allah rahmetinin parasını, bedelini, bahasını istemiyor kullardan. Rahmetine bahane arıyor. Verin şu kadar milyon. Ben size şöyle bir rahmet, bir ikramda bulunacağım demiyor. Küçük bir jest yapın. Ben de sizin jestinize çok büyük ikramlar vereceğim, diyor.

Bir babacığım de köşkü vereceğim. Bir şöyle de şunu yapacağım, der gibi.

Allah rahmetine baha istemiyor. Rahmetine bahane arıyor. Bir bahaneden ihsan ediyor, ikram ediyor. Yani bir bardak suya bir köle azat etmek. Nerede bu bolluk. Bir gece Kadir gecesi:

Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehrin.

e. Allahın Rahmeti ve Kadir Gecesi

Bizim bu ulema biraz serttir. Allah selamet versin. Hadislerde biraz fazla mükâfat oldu mu, acaba hadis mevzû mudur yani uydurma hadis midir filan diye hemen şüphelenip diklenir. Kulakları hemen kalkar. Fakat hoşuma gidiyor Kadir sûesi. Kadir sûresine ne diyecekler.

Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehrin.

Bir Kadir gecesi bin geceden hayırlı değil mi?

Hayırlı. Bin geceden daha hayırlı, seksen küsur yıllık ömür kadar kıymetli bir gece.

Bir gecede insan böyle bir ömürlük sevabı nerde bulunur yani?

Allah vermese? Allah verince veriyor demek ki. Rahmetini bahane arıyormuş.

Yoksa bir gecenin ücreti insan ağzıyla kuş tutan birinci sınıf uzman olsa, ameliyatçı olsa, ne olursa olsun. Bir gecelik çalışmanın bir ücreti vardır. Basit bir şeydir ama:

Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehrin.

Deyince hesaba gelmiyor bu iş. Allah gönlümüzü, iyi niyetli gönül eylesin. Temiz gönül

eylesin. İyilikleri yapmaya hevesli, kalbi sâfî ve temiz kullardan eylesin. İşte böyle küçük şeylerden Rabbil-âlemîn lütfediyor.

İhsan ediyor, rahmetini erdiriyor ama bunun aksi de var. Dengeli olsun diye onu da söyleyelim. Allah'ın bir kediyi öldürdü diye bir kadını cehenneme attığını bildiriyor, Peygamber Efendimiz.

Nasıl öldürmüştü?

Kediye kızmış, hapsedmiş. Dışarı salıvermemiş ki gitsin fare avlasın, karnını doyursun. Hadi kapattın içeriye, yiyecek de vermemiş ki orada kendisi yemek yesin. Hayatını devam ettirsin. Zavallı kedi demek ki orada miyavlıya miyavlıya öldü, gitti.

O kediye acımadığı, hapsedip öldürdüğü için o kadını cehenneme attığını Peygamber Efendimiz, hadîs-i şerîfnde bildiriyor.

Bir kediyle bir insan ölçülür mü? Ölçülmez ama gaddarlığı büyük. Zalim. Sırpların yaptığını okuyorum kitaptan?

Bir de hain vatandaşlarından birisi, terbiyesiz bu sabah çıkmış. Biz Haçlı ordusuyuz.

Müslümanlık nedir, diyor. Her tarafta yayılıyor, bizim memlekette de yayıldı. Avrupa'da da yayıldı diyor. Keserek Müslümanlığı yok edeceğini sanıyor galiba. Bir de kalkmış böyle söylüyor. Biz Haçlı ordusuyuz diye söylüyor; alçak, namussuz, canavar.

Ne insaf ne merhamet, döve döve bir insanı öldürmek. O da Allah'ın bir kulu. Biz hayvana, eşeğe vursa sahibi kızarız. İzmir'in işlek bir caddesinde hadi bakalım, bir yapsın. O zulmü hayvana yaptırtmayız. Neden? Merhametli bir milletiz.

Biz altı asır, yedi asır oralarda hüküm sürdük, ne yaptık? Adamlar bizden korkup kaçtığı zaman bağlarından üzüm yemişsek bağlarına üzümün parasını bağladık.

Adamları öldürmedik. Öldürseydik şimdiye bir tanesi kalmazdı. Bunların yaptığını biz yapsaydık kim bize mani olacaktı? Herifleri alsaydık esir etseydik, kadınları da alsaydık kendimize cariye yapsaydık, onları da esir etseydik. Doğan çocukları da insan terbiyesi ile büyütseydik.

Balkanlar'da hiç Hıristiyan kalır mıydı?

Hiç Sırp kalır mıydı?

Hiç Bulgar kalır mıydı?

Kalmazdı. Yavuz Sultan Selim: “Defolup gitsinler bunlar benim memleketimden.” demiş. Şeyhülislam karşılarına dikilmiş, herkes-ten önce.

Olmaz öyle şey. “Allah dinde zorlama yoktur.” buyurdu. Ne yaparlarsa yapsınlar, âhirette hesabını versinler, demiş. Yani biz bunlara böyle adaletle muamele etmişiz, yedi asır yaşatmışız. Ondan sonra bunlar kalkıyorlar, müslümanlar çoğalıyor diye keserek, yok etmeye çalışıyorlar.

Bunun insafa, merhamete, insanlığa, Hıristiyanlığa, dindarlığa, imana filan sığın bir tarafı yok.

Ne biçim dindarlık?

Yunan’da da böyle Yunan da İzmir’e kadar geldi. Kütahya’ya kadar gitti, bilmem nereye kadar gitti. Aynı canavarlıkta, hiç farkı yok. Bulgar da böyle. Hele hele bu ortadokslar gavur, katolikler herhalde biraz daha yontulmuş, incelmiş oluyor gibi geliyor bana.

Bilmiyorum ama. Gerçi onlardan da çok gördü müslümanlar. İspanya'yı da katolikler istila etmişti. Onlar da orada yahudilerin bile hepsini kestiler de biz yahudileri gemilerle Osmanlı ülkesine taşımışız diye şimdi merasimler yapıyor.

Yani katoliğinden de hayır yok da ama bu herifler aç kurtların koyun sürülerine saldırdığı gibi saldırıyorlar. Ve hiç insanlığa sığınmayan işler yapıyorlar.

Nerden açtık bunu?

Küçük bir hayırdan Allah büyük sevaplar veriyor ama bazen küçük gibi görünen bir gaddarlıktan dolayı da büyük cezalar verir. Tabii bu da bir kaide. Üç hadis-i şerif okuyoruz bitiriyoruz.

يَا خَالِدُ، إِنَّهَا سَتَكُونُ بَعْدِي أَحْدَاثٌ وَفِتْنٌ وَفُرْقَةٌ
وَإِخْتِلَافٌ، فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ
عَبْدَ اللَّهِ الْمَقْتُولَ لَا الْقَاتِلَ فَافْعَلْ

Bu birçok hadis âlimlerinin kitaplarla kaydettiği sıhhatli hadislerden bir hadîs-i şerîfmiş. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz

muhababı olan İbn-i Urkuta *radıyallahu anh* isminde bir sahabiye:

Innehâ setekûnü ba'dî ehdâsün ve-fitenun ve-fırkatun ve'htilâfun. Benim hayatımdan sonra ey bir takım kötü işler olacak, pis işler olacak, fitneler olacak, fırkalar, istilahlar, fikir ayrılıkları olacak.

Böyle olmamalı ama Ümmet-i Muhammed'den bazı insanlar fitnelerin içine bir takım olayların içine sürüklenecekler. İhtilaflar, tefrikalar, fitneler, fesatlar, kötülükler olacak.

f. Müslümanlar Arasında Fitne Arttığında Öldüren Değil Ölen Olmak

Fe-izâ kâne zâlike. Bu olaylara sen erişersen, bu olaylar senin zamanında olduğu zaman ey Halit:

Fe-ini'steda'te en-tekûne abdallâhi'l-maktûle lâ'l-kâtile fe-f'al. Allah'ın öldürülen kulu olmaya güç yetirebilirsen öldürülen kul olmayı tercih et. Öldüren kul olmamaya dikkat et, diye tavsiye ediyor Efendimiz. Şimdi bu hadîs-i şerîf şu bakımdan çok önemli. Müslümanlar arasında hakikaten Peygamber *sal-*

lallahu aleyhi ve sellem Efendimiz hazretlerinin ihbar eylediği gibi mucizeten beyan eylediği gibi ihtilaflı olaylar oldu.

Hız. Osmân Zinnûreyn'i şehit ettiler. Kur'an okurken Kur'ân-ı Kerîm'in üzerine kanları damladı. Cennetle müjdelenmiş Peygamber Efendimiz'in damadı, iki kez damadı olan, katmerli damadı olan Hız Osman'ın Peygamber Efendimiz'in çok sevdiği, o hayâ sahibi, hayâ timsali Hız. Osman'ı şehit ettiler.

Yapılır mıydı bu?

Yaptılar. Sonra Hız. Ali Efendimiz'e muhalefet ettiler. Hız. Ali Peygamber Efendimiz'in damadı, ilk müslüman, şu meziyetleri var, bu meziyetleri var.

Ona karşı gelinir mi?

Sonra Hız. Ali Efendimiz'in Hız. Hasan ile Hız. Hüseyin isimli evlatları ki Peygamber Efendimiz'in kucağına alıp öptüğü, sevdiği torunlarıydı. Bunları aileleri ile, çocukları ile, bebekleri ile katlettiler.

Olur mu böyle şey, olur muydu?

Olmalı mıydı?

İslam âleminde maalesef yaptılar. Gözü dönmüş ehl-i dünyâ bir takım insanlar bu işleri yaptılar. Artık bu Emeviler'in yaptıklarından sonra da Abbasiler, onları devirdiler. Kestiler, onlar ondan beterini yaptılar.

Daha beter kan döktüler. Mesela İmâm-ı Âzam Efendimiz'i hapiste döve döve şehit ettiler.

Mezhep imamımızı hapse aldılar. Hz. Ebû Hanife Efendimiz hiç onlara yüz vermedi. Hiç onların taraftarı görünmedi. Ve teklif ettikleri memuriyetleri bile reddetti, kabul etmedi. Şehit ettiler.

Olmaması gereken şeyler. Müslümanlar arasında böyle ihtilaflı durumlar olduğu zaman, fitne olduğu zaman, nasıl olacak. Bir insan ayaktaysa oturacak. Dışarıda ise içeriye girecek. İçeride ise evinin köşesinde girecek.

Kendisinin yanına gelirlerse "Ben Allah'tan korkarım." diyecek. Müslüman müslümana silah çekmeyecek, diye Efendimiz'in talimatı böyle. Bu hadîs-i şerîfte de böyle. Gördüğünüz gibi müslümanın müslümana si-

lah çekmesi yok. Müslümanın müslümanı öldürmeye kalkışması yok.

Bu Güneydoğu olaylarının filan İslâm'la, imanla filan vesaire asla ve kat'a ilgisi yok. Şöyle kıyıdan köşeden bir ilgisi yok.

Şöyleymiş de böyleymiş de hiçbir şey mazur göstermez. Yüzde yüz haklı bile olsa bak ne yapacak. Öldüren olmayacak. Öldürülen olmayı tercih edecek. Başka bir hadîs-i şerîfte geçiyor ki “Hz. Âdem'in hayırlı oğlu gibi ol.”

İki tane oğlu vardı Hâbil ve Kâbil. İkisi de kurban takdim ettiler. Birisinininki kabul oldu, birisinininki olmadı. Kabul olmayan kızdı ötekine. “Seni öldüreceğim.” dedi. Öldürülecek olan diyor ki: “Eğer sen beni öldürmek için elini kaldırırsan ben seni öldürmek için elimi kaldırmam.”

لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَىٰ يَدِكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطِ يَدِي
إِلَيْكَ لِأَقْتُلَنَّكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ¹

¹5/Maide, 28.

Ben Allah'tan korkarım, diye. Böyle bir şeyler yapmadığını, yapmayacağını, yapmak istemediğini beyan etti. Ötekisi bunu öldürdü, pişman oldu.

Oldu ama iş işten geçti. Hem o öldürdüğü katilliğinin cezasını çekecek hem de katillik mesleğini ilk defa uyguladığı için o zamandan kıyamet kopuncaya kadar dünya üzerinde kaç tane katillik olayı olduysa bütün o katillik olaylarının günahları o Kâbil'e gidecek.

Neden ? Yol açtı.

Bir yol ortaya türetti, ortaya koydu diye. Yani İslâm'da fitnenin önlenmesi için o kadar güzel kaide koymuştur İslâm. Peygamber Efendimiz tavsiye etmiştir ki: Yok olacak ortalıktan. Evine gelecek, sesini çıkarmayacak, cevap vermeyecek.

g. Haklı Olduğu Halde Münakaşayı Terk Etmenin Önemi

Hadîs-i şerîfte buyuruyor ki: “Haklı olduğu halde münakaşayı terk edene cennetin avlusunda bir köşkü ben garanti ediyorum.” Vaad ediyorum.

Baktın, laftan anlamıyor. Münakaşayı bile devam ettirmeyeceksin. Şu şöyledir kardeşim diyeceksin, anlamıyor; mugalata yapıyor vesaire. İşi alevlendirmemek için, mümkünse söndürmek için, mümkünse düzeltmek için, mümkünse arayı hoş etmek için çalışacak, kavgaya katiyyen girişmeyecek. Yumruklaşmaya geçmeyecek, silah çekmeye geçmeyecek. Öldürmeye, vuruşmaya, savaşa kalkmayacak.

Hikmetyar'ın yaptığı nedir?

Afganistan'da komünistler gitmiş. Burhaneddin Rabbani bilmem ne müceddidi vesaire hepsi toplanmışlar. Bir devlet kurmuşlar. Komünistler, Ruslar gitmiş. Ne oluyor? Kâbil yine roket ateşi altında.

Yine binlerce insan ölüyor. Yine savaş, yine çatışma. Bunun İslâm'la ilgisi yok ki yani utanmıyor musun sen?

Karşındaki "Lâ İlâhe İllâllâh" diyen kardeşindi. Beraber çarpıştın, bundan sonrası rekabet.

Utanmıyor musun?

Dünya rekabeti için müslümana silah atmaya. Yani Elhamdülillah başından beri hiç tutmadım da Hikmetyar'ı, yardım da etmedim.

Yardımları Faysal Finans'ta bir hesap açtırmış, oraya yatırmışlar. Bir iki sene orada durmuş. Faysal Finans'ta arkadaşlarım var. Öbür tarafta harp oluyor, biz burada Ruslar'a karşı yardım olsun diye ahali topladığı hayrı oraya yatırıyor.

Adına hesap açılmış Hikmetyar diye. Para burada duruyor, çekmiyor adam parayı. Öbür tarafta harp oluyor. Sen bunu al, anında mücahitlere götür, aç var orada, ilaç ihtiyacı olan da var, silah ihtiyacı da olan var, hiç vermedim para. Kendi ellerimle götürdüm. Orada teslim ettirdim arkadaşlara. Kamplarda dağıttırdım. Çıktı işte ortaya adamın foyası, müslümanlara roket yağdırıyor. Geçenlerde bin kişi öldü, diyordu.

Bugün de yine haberlerde bir şeyler vardı. Allah ıslah etsin. Demek ki birkaç kimse-den duydum da şikâyeti. Mesela hacda birkaç mücahid lider ile görüştüm. Burhaneddin

Rabbani bizim camiye geldi. Onunla görüştük vesaire.

Görüşüm de şikâyet etmişlerdi, bundan iki sene önce şikayetleri duymuştum. Haksız olduğunu duymuştum. Haklı bile olsa Peygamber Efendimizin tavsiyesine bu herifin yaptığı ne yani?

“Öldüren değil, öldürülen ol yâ Halit.” diye tavsiye ediyor. Herif kalkmış, füze bombardımanına tutuyor kurulmuş olan devleti. İsterse şâibeli bir devlet olsun, şâibeli de değil. Mücahidlerin kurduğu müşterek bir devlet.

Ama işin içinde Hikmetyar'ın istediği pozisyon yok filan. Allah ıslah etsin. Evet, Allahu Teâlâ hazretleri bizi yolunda daim, zikrinde kâim eylesin. Her işimizi rızasına uygun yapmaya muvaffak eylesin.

Fâtiha-i Şerîfe, meal besmele.

SORU CEVAP

Şimdi soruları cevaplandıralım eğer bildiğimiz bir şey ise;

Soru: Bazı cemaatlerdeki kardeşlerimiz *emr-i bil mâruf* konusundaki emirlerin günümüzdeki müesseselerce yerine getirilebileceğini söylüyorlar. Söz konusu ayetin günümüzde uygulaması tasavvufî açıdan nasıl değerlendirirsiniz?

Cevap: Şimdi emri maruf nehyi münker bütün Müslümanlara farzdır, bütün Müslümanlara istisnası yoktur. Birçok âyet-i kerîmeler de bu geçer. Sayısını şu anda söyleyecek durumda değiliz.

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

Ümmet-i Muhammed'in umumî vasfıdır bu, genel övgüsüdür emr-i mâruf yaparlar, nehy-i münker yaparlar. Emr-i mâruf ne de-

² 3/Âl-i İmrân, 110.

mek? Arapçası; *el emr-i bil mâruf vel nehyi anil münker*.

Farsçası emr-ü maruf, nehy-i münker diyoruz. İyiliği emretmek, kötülüğü nehyetmek, yaptırtmamak ve yasaklamak. Şimdi müslüman genel yapı olarak, zihniyet olarak, bir kötülüğü gördü mü onu düzeltmeye çalışacak. Hadîs-i şerîfte bu üç kademedede belirtiliyor.

Bir kötülüğü gördüğü zaman bir müslüman mümkünse fiilen müdahale edip, yaptırtmayacak. Birisi birini dövüyordu; elini tutacak, ayıracak mesela. Birisi birisine bir zulüm yapmak istiyordu, yaptırtmayacak. Birisi birisinin cebine eline sokup çalmak istiyordu cüzdanını, tutacak; çaldırtmayacak filan. Yani fiilen müdahale. Fiilen şerri engellemek, yaptırtmamak.

En kıymetlisi en sevaplısı bu. Doğrudan doğruya iyiliği yaptırmak, kötülüğü engellemek, yaptırtmamak. Bunu yapamıyorsa, bazen yapamaz. Mesela on tane pala bıyıklı kabadayı serseri, ayyaş, sarhoş, külhanî bir adamı dövüyorlar. Sen de acıyorsun ama sen

de bir şey yapsan, on tane, baş edemeyeceksin mesela.

O zaman “Ya ayıptır, yapmayın.” filan diye sözle söyleyecek. Bu işin doğru olmadığını, günah olduğunu belirtecek ve söyleyeceksiniz. Bu orta derecesi. Fiilen engellemiyor ama doğru olmadığını hatırlatıyor, söylüyor, yaptırmamaya çalışıyor.

Çünkü gücü yetmiyor; ya ihtiyar, ya kadın, ya çocuk, ya zayıf filan. Gücü yetmiyor. Zalimi durdurmaya fiilen takati yetmiyor. Bunu da yapamazsa söylediği zaman o da dayak yiyecek filan. O zaman içinden buğz edecek. “Ya çok kötü bir şey oluyor, hiç razı değilim ama müdahale de edemiyorum, söyleyemiyorum da. Herifler belalı.”

Susuyor korkusundan. Bu da imanın en zayıf derecesi ama içinden yine buğz edecek. Razı değil, Allah’a yalvaracak “Yâ Rabbi, ben bu işe razı değilim ama ne yapayım gücüm yetmiyor.” filan diyecek. Şimdi bu dereceler üzere bütün müslümanlar kendi iktidarı dairesinde iyiliği yaptırmaya, kötülüğü yaptırmamaya çalışacak.

Gücü yettiğince aile reisi ise aile içinde, mahallenin muhtarı ise mahallesinde, şehrin valisi ise şehirde, belediye başkanı ise belediye hudutları içinde, kabadayıysa, ağaysa, paşaysa kabilesi arasında yaptırmaya çalışacak.

İyiliği yaptırmaya çalışacak, kötülüğü engellemeye çalışacak. Buna gücü yetmiyorsa “Bu ayıptır, günahdır.” diye söyleyecek, söylemezse kendisi mesul olur.

Çünkü bir âyet-i kerîme de buyuruluyor ki; Benî İsrâil’den edepsizler, günahkârlar, haramları, günahları işlerken, bazı mübarek insanlar da “Bu ayıptır, günahdır, yapmayın.” diye söylüyorlarmış ama ötekilerin de aldırdığı yok. Yine günahı yapmaya devam ediyorlar.

Sonra Allah o günahkârları helak etmiş. Ama bu nasihat edenleri kurtarmış.

Neden?

İstemediler, nasihat ettiler, vazifesini yaptı.

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا يُلَاهُوا مَهْلِكُهُمْ أَوْ
مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعذِرَةٌ إِلَىٰ رَبِّكُمْ
وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ³

Niye bu laf dinlemez, akıllarına girmez heriflere bu nasihati yapıp duruyor?

Rabbinize karşı bir mazeret olsun diye ve belki de sakınırlar da düzelirler diye.

Rabbinize mazeret olsun ne demek?

Biz söylemezsek Allah bizi cezalandırır, hiç olmazsa söyleyelim de biz vebalden kurtulalım demek. Onun içi emr-i maruf, nehy-i münker derece derece, her iktidar sahibi, güç kuvvet sahibi insanın boynuna borçtur.

İsterse ailenin reisi olsun, isterse mahalenin efendisi, ağası, paşası olsun isterse kabilenin başkanı olsun iyiliği yaptıracak, kötülüğü yaptırtmayacak, engelleyecek.

O ya çelmeleyecek, mani olacak yapılmasına. Set çekecek ama tabii bazıları şöyle bir sıralama yapıyorlar o doğru değildir. Fiilî

³ 7/A'râf, 164.

müdahale devletindir, sözle müdahale âlimlerindir. Ötekisi susmak da ahalindir.

Öyle yağma yok. Bazen öyle durum oluyor ki tek başına kalıyorsun. İki kişi orada kavga yapıyor, zayıfa yardım edeceksin.

Başka çaresi yok. Adam bıçağı çekmiş, adamın üstüne yürüyor. Dağ başında ne polis var ne hükümet var ne kanun var ne hâkim var bir sen varsın işte yardım edecek. “Hey, defol!” bilmem ne... Taşı alıp üstüne yürüdüğün zaman adam bakıyor ki öldürmek istediği kimsenin yanına bir yardımcı geliyor, kaçıyor mesela. Bundan başka bir çaresi yok ki bu işin.

O bakımdan sıralama yakışıklı bir sıralama gibi görünüyor ama doğru değil. Belki umumî ve nispet bakımından, yoğunluk bakımından hakikaten devlete büyük ölçüde düşer. Doğrudur ama devlete düşer de fertlere düşmez diye bir şey yoktur. Alime düşer de alim olmayana düşmez, o da doğru değil. Bazen bir küçük çocuk öyle doğru düzgün bir laf söylüyor ki karşındaki koca adamları. Dos-

doğru söylüyor, bunu yaptığın doğru değil, diye. Haklı.

Öbürü de haksız, diyemiyor. Hakkı bilen hakkı söyleyecek, hiç geri durmayacak. Hakkı bildiği halde söylemeyen, dilsiz şeytandır. Biz dergilerimizde bangır bangır yazıyoruz, bağırıyoruz. Konuşmalarımızda söylüyoruz, bir toplantıya gittiğimiz zaman güzel bir şey konuşuluyorsa “Beğendim.” deyin. Yanlış bir şey konuşuluyorsa kalkın, “Beğenmedim bunu.” deyin.

Hiçbir şey diyemeseniz bile “Beğenmedim.” deyin, hiç olmazsa. “Arkadaş senin konuşmanı hiç beğenmedim.” deyin. Adamın morali bozulsun hiç olmazsa.

“Yaptığın iş hiç hoşuma gitmedi.” deyin, hiç olmazsa. On kişi böyle derse 2vay be burada biz bu salyangozu satamayacağız bu müslüman mahallesinde’ diye tası tarağı toplayıp gider, hiç olmazsa.

Ama kimse gık demiyor, millet tasvip mi ediyor, beğeniyor mu beğenmiyor mu belli olmuyor iş. Onun için o doğru değildir, yani herkesin boynunun borcudur. Yapması lazım.

Soru: Devlet memurlarına uygulanan tasarrufu teşvik fonu faizli olarak veriliyor. Bu konuda ne dersiniz?

Cevap: Faizdir. Fazlalığı kesilen haksız kesiliyor. Verilen de haksız veriliyor, faizdir. Ondandır dolayı alınmaz. Alınırsa hiç bir menfaat beklenmeden bir hayır yerine verilmesi gerekir.

Çünkü alınmadığı zaman nereye gideceği de belli olmayabiliyor bazen. Hocamıza sormuştum bu tasarruf fonları vardı, eskiden bizden de kesmişlerdi.

On lira kesiyor, on sene sonra ödeyecek. On sene sonra on lira on kuruş ediyor. Onun kıymeti kalmıyor ki yani bir ortamda kıymeti kalmıyor. Ana parayı bile insan faizlerin hepsini alsın bile ana parayı bile kurtaramıyor. Bu düşüncelerle birisi sordu hocamıza. Dedi ki:

Bu anaparayı bile tutmuyor, faizleri alabilir miyiz?

Hocamız takva yolunun yolcusu. “Onun adı nedir, o kesilen o kenardaki, o küçük parçaların adı nedir?” dedi.

Ötekisi “Hık mık, tasarruf bonosunun faiz kuponu.” filan deyince, “Madem faiz kuponu diyor, o zaman faizdir bal gibi de faizdir.” Enflasyon vesaire filan hesaplanmaz, alınmaması, verilmemesi gerekir.

Devlet helal para yemesini istiyorsa milletin, parayı da illa alacaksa kesip maaşından; o zaman onu o kadar maaşla ortak etsin bir şeye, kazancını versin. Kazanç helaldir, faiz haramdır bu kadar basit.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
14 Safer 1413 / 14.08.1992
Medine

[Bütün HAC VE UMRE SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

